

Debreceni Ítéltábla

Pf.I.20.553/2024/6. szám

A Debreceni Ítéltábla a dr. Balogh Attila pártfogó ügyvéd (cím) ügyvéd által képviselt felperes neve (cím) felperesnek – a dr. I.-né dr. K. Á. kamarai jogtanácsos által képviselt alperes neve (cím) alperes ellen sérelemdíj megfizetése iránt indított perében a Nyíregyházi Törvényszék 8.P.20.035/2024/14. számú ítélete ellen az alperes részéről 15. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú ítéletet azzal hagyja helyben, hogy a felperest képviselő pártfogó ügyvéd díját az állam viseli.

Megállapítja, hogy a felperes pártfogó ügyvédjének másodfokú eljárással felmerült díját az állam viseli; a le nem rótt 280 000 (kétszáznyolcvanezer) forint fellebbezési illeték az állam terhéen marad.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás

[1] A felperes 2019. február 11. napjától 2023. augusztus 26. napjáig szabadságvesztés büntetését töltötte a Tiszaöki Országos Büntetés-végrehajtási Intézetben előbb fegyház, majd 2023. július 12. napjától börtön végrehajtási fokozatban, általános rezsim besorolásban, közepes biztonsági kockázatú fogvatartottként. 2023. július 12. és augusztus 14. napja között a felperest az L épület 011 számú, egyszemélyes, mozgáskorlátozott személy elhelyezésére is alkalmas zárkájában helyezték el az intézmény túltöltöttségére is figyelemmel. A zárkában a mosdó mellett zuhany és fali kapaszkodóval is ellátott vízöblítéses WC volt elhelyezve; továbbá a zárka ablakára egy fóliát raktak fel, amely nehezítette a sétalótérre történő közvetlen rálátást. A zárkát is magában foglaló szárny börtönfokozatú helyiségeinek ajtóit – ellentétben az un. „konténer” épületben lévő, több fogvatartott elhelyezését biztosító lakóegységektől – az intézet parancsnokának hatályos intézkedése alapján délelőtt és délután egy-egy óra időtartamban voltak nyitva.

[2] A felperes fogva tartása alatt a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv.tv.) 20. §-a által meghatározottak szerint a zárkával kapcsolatosan panaszt nem terjesztett elő.

[3] A felperes keresetében a Polgári törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:43. §-ának a) pontja, 2:52. §-a, 6:48. §-ának (1) bekezdése és 6:532. §-a

alapján kérte kötelezni az alperest 3 500 000 forint sérelemdíj és ezen összeg után 2023. augusztus 13. napjától a kifizetésig járó késedelmi kamat, valamint perköltsége megfizetésére. Érvélese szerint ezen elhelyezés időtartama alatt hátrányosabb helyzetben volt az ún. „konténerben” elhelyezett rabokhoz képest, mivel az ő cellájának ajtaja nem volt folyamatosan nyitva; az ablaka le volt fóliázva, a WC nem volt elkerítve, de ott kellett étkeznie, továbbá el kellett viselnie az illemhely szagát is. Mindez lelki és fizikai gyötrelmet okozott, amellyel sérült az élethez, testi épséghez és egészséghöz fűződő személyiségi joga.

[4] Az alperes érdemi ellenkérelmében elsődlegesen a kereset elutasítását kérte, mivel nem sértette meg a felperes személyhez fűződő jogait. A zárka ajtaja a vonatkozó jogszabályoknak megfelelő időtartamban volt nyitva, a felperes az elhelyezésével összefüggésben panaszt nem terjesztett elő, a zárkaellenőrzés során a felügyelet, reintegrációs tiszt emésztő szagot nem tapasztalt.

[5] Az elsőfokú bíróság ítéletében a keresetet elutasította. Megállapította, hogy a felperes pártfogó ügyvédjének díját a felperes viseli; a 210 000 forint meg nem fizetett kereseti illeték az állam terhén marad.

[6] Az ítélet indokolásában rögzítette, hogy a felperesnek kellett bizonyítania, miszerint az alperes megsértette a személyiségi jogait, valamint azt is, hogy ezzel okozati összefüggésben sérelemdíjjal kompenzálható nem vagyoni sérelem érte. A felperes nem tudta bizonyítani, hogy jogszabályt sértően helyezték el a mozgáskorlátozottak elhelyezésére is alkalmas zárkában, nincs olyan jogszabályi rendelkezés, amely ezt tiltaná. A Bv.tv. 99. §-ának (7) bekezdésébe foglalt felhatalmazás alapján az alperes parancsnokának 171/2022. intézkedésének 7. pont a) alpontja szerint a börtön fokozatú általános rezsimbe sorolt elítéltek esetén a zárkaajtókat délelőtt és délután is egy-egy órára (10-11 és 14-15 óra között) kellett nyitva tartani; amely megfelel a Bv.tv. 101. §-a d) pontjának is. Az ún. „konténerekben” elhelyezett rabok esetén – szintén a Bv.tv. 101. §-a d) pontjának megfelelően – nem többletjogosultságként volt nyitva a zárka ajtaja, hanem mivel azokban illemhely nem volt a zárkán belül. Nem volt olyan előírás, amely szerint a felperest ezen konténeres részlegben kellett volna elhelyezni, a felperes elhelyezése miatt panaszt nem is terjesztett elő. A meghallgatott tanúk vallomása nem igazolta, hogy az intézet parancsnokának az ajtók nyitva tartására vonatkozó utasítását nem tartották be.

[7] A felperes maga sem vitatta, hogy a zárkában elhelyezett illemhely rendeltetésszerű használatra alkalmas állapotban volt; a tanúk nem emlékeztek olyan esetre, hogy a zárkában emésztőszagot tapasztaltak volna. A felperes ezzel összefüggésben sem nyújtott be panaszt. A szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII.19.) IM rendelet (a továbbiakban: Bv. Szabályzat) 120. §-ának (2) bekezdése szerint a WC blokkot főszabály szerint a zárkában kell elhelyezni; az elkülönítés hiányát az akadálymentesítés indokolta; az egyszemélyes zárkában a felperes emberi méltósághoz fűződő joga – melyre egyébként nem is hivatkozott - nem sérült olyan mértékben, amely személyiségi jogsértésnek minősülne. A felperes azt sem tudta bizonyítani, hogy jogszabálysértő volt a fólia elhelyezése az ablakon. Mindezek alapján a keresetet elutasította.

[8] Rögzítette, hogy a felperes személyes költségmentességére tekintettel a feljegyzett kereseti illeték a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 102. §-ának (6) bekezdése alapján az állam terhén marad. A Pp. 83. §-ának (1) bekezdése, 94. §-a (1) bekezdésnek f) pontja, 101. §-ának (3) bekezdése és a pártfogó ügyvéd, az ügygondnok és a kirendelt védő részére megállapítható díjról szóló 32/2017. (XII.27.) IM rendelet 3. §-a alapján rögzítette, hogy a pártfogó ügyvéd díját a felperes viseli.

[9] A felperes fellebbezésében kérte az elsőfokú ítélet megváltoztatásával kötelezni az alperest 3 500 000 forint sérelemdíj és ezen összeg után 2023. augusztus 13. napjától járó késedelmi kamat, valamint perköltsége megfizetésére. Érvelése szerint nem az határozza meg a jogsértés tényét, hogy tiltakozott-e ellene, habár azt szóban többször is megtette. Az alperes dolgozói sem vitatták, hogy a mozgáskorlátozottaknak is alkalmas zárkában történő elhelyezés akár rosszabb is lehet, mint a fegyház fokozatú zárka; 30 napon keresztül tartották élehetetlen körülmények között. Érthetetlennek találta, hogy miért őt helyezték oda, az ún. konténeres részben „luxuskörülmények” voltak. Az okozott testi és lelki gyötrellem az alperes megsértette a személyiségi jogát.

[10] Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Hangsúlyozza: nincs olyan jogszabályi előírás, amely szerint köteles lett volna a felperest illemhellyel és zuhanyzóval nem rendelkező zárkába áthelyezni. Az intézet indokolt esetben és lehetőség szerint figyelembe veszi a fogvatartottak áthelyezési kérelmeit, de az elhelyezésről minden esetben az intézet dönt. A felperes áthelyezés iránti igényét ugyanakkor nem is jelezte, amely releváns körülmény. A tanúvallomások igazolták, hogy a zárka nyitva tartása megfelelt az előírásoknak. Hangsúlyozta, hogy az ablakra éppen a felperes személyiségi jogainak védelme érdekében tettek föliát, hogy a földszinten található zárkába kívülről ne lássanak be. Hangsúlyozta, hogy az „A” objektumban nem csak az akadálymentesített, hanem valamennyi zárka esetében a zárkán belül alakították ki az illemhelyet, az intézetben nincs ún. „fegyházas zárka”. A felperes elhelyezését szolgáló zárkában a zuhanyzó és a WC között a padlótól a plafonig épített fal található, míg további két oldalról szintén fal határolja; az önálló szellőzés biztosítását pedig BV. Szabályzat csak lehetőség szerint írja elő, amely mozgáskorlátozott zárka esetén nem áll fenn. Felperes a jogsértés tényét nem bizonyította, ekként a sérelemdíj megállapításának feltételei nem állnak fenn.

[11] Az ítéltábla a fellebbezést a Pp. 376. §-ának (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el, és azt nem találta alaposnak.

[12] Az ítéltábla abszolút, illetve az ügy érdemi eldöntésére is kiható lényeges eljárási szabálysértés, továbbá téves anyagi pervezetés hiányában az ítéletet a fellebbezés és fellebbezési ellenkérelem korlátai között bírálta felült [Pp. 370. §-ának (1) bekezdése], ilyen korlátnak minősültek a fellebbezésben a Pp. 371. §-a (1) bekezdésének a)–d) pontjaiban megjelölt tartalmi követelmények körében előadottak. Megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást a jogvita eldöntéséhez szükséges mértékben feltárta és azt a bizonyítékok logikus és okszerű mérlegelése alapján helytállóan állapította meg.

[13] A felperes azt helytállóan rögzítette a fellebbezésében, miszerint a jogsértés tényét nem az határozza meg, hogy ezzel összefüggésben élt-e panasszal, ugyanakkor az elsőfokú bíróság a felperes keresetét nem a panasz előterjesztésének elmulasztása miatt ítélte

megalapozatlannak, hanem arra tekintettel, hogy a felperes a jogsértés tényét nem bizonyította. Ahogyan arról az elsőfokú bíróság az anyagi pervezetés körében tájékoztatta a felperest, jelen perben a felperes bizonyítási érdeke volt az alperesi jogsértő magatartás és ezzel összefüggésben az állított személyiségi jogai megsértésének bizonyítása. A felperesnek azt kellett volna bizonyítania, hogy az alperes a fogvatartásból szükségszerűen következő korlátozásokon, tilalmakon túli, azzal össze nem egyeztethető magatartása jogsértő volt, amely a felperes testi épségét, egészségét sértette, vagy közvetlen veszélynek tette ki. A büntetés-végrehajtás rendjébe tartozó, a szabadságvesztés végrehajtásával szükségszerűen együtt járó korlátozáson nem túlmutató, vagy a végrehajtás rendjének és biztonságának fenntartását szolgáló, a felperest nem az emberi léthez méltatlan körülmények közé kényszerítő magatartás személyiségi jogsértést nem valósít meg (Győri Ítéltábla Pf.20.012/2016/5.).

[14] Az elsőfokú bíróság valóban többször hangsúlyozta ítéletében, hogy a felperes nem terjesztett elő panaszt az általa hivatkozott magatartásokkal összefüggésben, ennek annyiban van jelentősége, hogy éppen a panasz benyújtása adott volna lehetőséget arra, hogy az állított sérelemmel kapcsolatos tényállás és az azzal összefüggésben a felek által előadottak még a sérelem fennálltakor rögzítésre kerüljenek. Ennek elmaradása a felperes által felhozott sérelmek bizonyítását nehezíti meg, amely az igényt érvényesítő fél terhén értékelendő (Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.064/2023/8.). A bírói gyakorlat továbbá a panasz elmaradásával összefüggésben értékeli, hogy az a személyiségi jogsértést - annak megvalósulása esetén is - megfoszthatja a súlyától. Amennyiben ugyanis a fogvatartott szó nélkül hagy valamely hiányosságot, úgy nem életszerű, hogy a sérelmezett körülményt valóban sérelemdíjra alapot adó hátránnyként élte meg (Győri Ítéltábla Pf.I.20.019/2019/12/I., Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.137/2021/6.).

[15] A felperes sérelmezte, hogy a perbeli időszakban nem a „B” épületben kialakított lakóegységekben, hanem az „A” épület földszintjén lévő, mozgáskorlátozottak befogadására is alkalmas zárkában helyezték el. A Bv.tv. 155. §-ának (1) bekezdése lehetőség szerint az elítéltek egyedül történő elhelyezését írja elő, amelynek a perbeli időszakban a felperes elhelyezése megfelelt. A BV. Szabályzat 28. §-a megfelelő zárka vagy lakóhelyiséget kijelölését írja elő; de nem volt olyan jogszabály hatályban, amely a börtön fokozatú, általános rezsimbe sorolt felperes vonatkozásában kötelezően lakóhelyiségben történő elhelyezést írt volna elő. Az elítélt elhelyezéséről a büntetésvégrehajtási szabályok megtartása mellett a büntetésvégrehajtási intézet dönt, amelynek során az elítélt kívánságát, szubjektív megítélését arról, hogy számára mely elhelyezés kedvezőbb, nem szükséges figyelembe vennie. Az elsőfokú bíróság helytállóan mutatott rá, hogy a felperes maga sem tudott olyan jogszabályt megjelölni, amelyet az alperes a felperes perbeli elhelyezése során megsértett volna; így nincs olyan rendelkezés sem, amely kizárná az egészséges elítélt átmeneti elhelyezését a mozgáskorlátozottak számára kialakított zárkában.

[16] A Bv.tv. 101. §-ának d) pontja szerint börtönben csupán engedélyezhető, de nem kötelező nappal a zárka ajtajának teljes vagy az időszakos nyitvatartása. Az elsőfokú bíróság által helytállóan rögzítettek szerint az alperesnél erről az intézet parancsnokának 171/2022. intézkedése rendelkezett, amely délelőtt és délután is 1-1 órára rendelte el a zárkaajtók nyitvatartását. Az alperes tehát jogsértés nélkül tartotta ezt meghaladóan zárva a felperes zárkájának ajtaját, azt pedig a felperes nem bizonyította, hogy a zárka ajtaját az alperes ezen időszakban sem nyitotta ki, ezzel összefüggésben bizonyítási indítványt sem tett.

[17] Az elsőfokú bíróság azt is helytállóan rögzítette, hogy a Bv. Szabályzat 120. §-ának (2) bekezdése szerint a WC-t a zárkában, de elkülönítetten kell kialakítani. Az nem volt vitatott a perben, hogy a felperes elhelyezésére szolgáló zárkában – annak akadálymentesített volta miatt – az illemhely teljes elkülönítése nem történt meg. Az alperes kizárólag a fellebbezési ellenkérelemben adta elő, hogy az illemhelyet a zuhanyzótól plafonig érő fal választotta el és másik két oldalról is körülkerített, ezen hivatkozása a Pp. 373. §-ának (2) bekezdésébe ütközött. A bírói gyakorlat ugyanakkor az illemhely vonatkozásában általában személyiségi jogsértést a minimális intimitás biztosításának hiányában (Kúria Pfv.21.344/2015/6.) állapít meg, olyan esetben, amikor a WC-nek a lakótérrel közös légtérben való elhelyezése és leválasztásának hiánya miatt a fogvatartott emberi méltósághoz fűződő személyiségi joga sérül, mivel fogvatartott társai jelenlétében kénytelen annak használatára. Jelen esetben ugyanakkor a felperes egyedül volt a zárkában elhelyezve; a kívülről való rálátást éppen a felperes által sérelmezett, ablakra felhelyezett fólia akadályozta. A felperes nem bizonyította azt sem, hogy az illemhelyből bármilyen kellemetlen szag származott volna. A felperes továbbá keresetében a Ptk. 2:43. §-ának a) pontjában nevesített személyiségi jogának megsértését állította; a testi épséghez és az egészséghez fűződő személyiségi jog pedig az ember fizikai integritásának és szervezete működésének harmadik személyek általi háborítatlanságát biztosítja. Ezen nevesített személyiségi jogok megsértését akkor lehet megállapítani, ha legalább közvetett módon, de az egészségre káros behatást szenved el az érintett. Jelen esetben ugyanakkor nem merült fel adat arra vonatkozóan, hogy az elhelyezéssel összefüggésben a felperes bármilyen testi sérülést szenvedett volna el, vagy lelki egészsége sérült volna; személyes meghallgatása során is csak annyit adott elő, hogy ez a helyzet számára kellemetlen és sérelmes volt, őt rendkívül zavarta. Ez azonban a testi épséghez, egészséghez fűződő személyiségi jog megsértését nem jelenti.

[18] A zárka ablakára elhelyezett fóliával összefüggésben a felperes nem állította, hogy az akár a napfény bejutását, akár a szellőztetést akadályozta volna, az előadása szerint csupán a kilátásban zavarta. A büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatáról szóló 72/2020. (XII.23.) BVOP utasítás 333. pontja kifejezetten lehetővé teszi azon zárkák, lakóhelyiségek és fogvatartottak által használt helyiségek ablakainak kilátásgátlóval történő ellátását, ahol a biztonsági szempontok indokolják. Ezzel összefüggésben annyit ír elő, hogy azokat úgy kell kialakítani és olyan anyagból kell készíteni, hogy biztosítsa a zárka megfelelő szellőzését és természetes megvilágítását; a kilátásgátló az ablakon belülre és kívülre is felszerelhető vagy önálló építészeti elemként is telepíthető. Az elsőfokú bíróság helytállóan rögzítette, hogy a felperes nem jelölt meg olyan rendelkezést, amely a kilátást akadályozó fólia felhelyezését tiltaná, a BVOP utasítás azt biztonsági okból kifejezetten elehetővé tette.

[19] Az elsőfokú bíróság a bizonyítékok egyenként és összességükben való helytálló mérlegelésével rögzítette, hogy a felperes a perben nem bizonyította, hogy az el nem különített illemhely zavaró szaghatással járt volna. Az illemhely nem vitatottan önálló szellőzéssel nem rendelkezett, azonban a Bv. Szabályzat 120. §-ának (2) bekezdése ennek biztosítását csak lehetőség szerint írja elő. A felperes ezen hivatkozásával összefüggésben bizonyítási indítványt nem terjesztett elő; maga is a WC rendeltetésszerű használatra alkalmas állapotáról nyilatkozott, míg az alperes által meghallgatni kért tanúk a felperes ezen állítását nem támasztották alá.

[20] Az elsőfokú bíróság helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy a felperes az állított személyiségi jogsértést nem bizonyította, így a személyiségi jog megsértésének szankciója iránti kereset nem volt megalapozott. Az ítéltábla ezért a Pp. 383. §-ának (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Az ítéltábla a Pp. 383. §-ának (6) bekezdése alapján észlelte, hogy az elsőfokú bíróság annak ellenére állapította meg, hogy a felperes köteles viselni a pártfogó ügyvédjének díját, hogy a felperest költségmentességben részesítette, amely a Pp. 94. §-a (1) bekezdésének f) pontja alapján kiterjed a pártfogó ügyvédi díj előlegezésére és megfizetésére is. Az ítéltábla ezért annyiban korrigálta az elsőfokú ítélet rendelkező részét, hogy a Pp. 94. §-a (1) bekezdésének f) pontja, a 101. §-ának (3) és a 102. §-ának (6) bekezdései alapján megállapította, hogy az állam viseli a pártfogó ügyvéd díját.

[21] A felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ugyanakkor az alperes a másodfokú eljárással összefüggésben perköltséget nem számított fel, arról a Pp. 82. §-ának (1) bekezdése alapján az ítéltáblának rendelkeznie nem kellett.

[22] A felperes részére engedélyezett személyes költségmentesség folytán le nem rótt 280 000 forint fellebbezési illeték az állam terhén marad a Pp. 102. §-ának (6) bekezdése alapján. A pártfogó ügyvédi díj viselésére a Pp. 94. §-a (1) bekezdésének f) pontján, 101. §-ának (3) és 102. §-ának (6) bekezdései szerint az állam köteles.

Debrecen, 2025. április 22.

Dr. Bakó Pál s.k. a tanács elnöke, Dr. Gárdosi Judit s.k. előadó bíró, Dr. Pribula László s.k. bíró